

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/43527,Radio-Solidarnosc-w-Gdansk.html>
06.05.2024, 07:40

Radio „Solidarność” w Gdańsku

Hasło wydrukowane w **Tom V**

Radio „Solidarność” w Gdańsku, *spiritus movens* narodzin Radia „Solidarność” Gdańsk (RSG) był Bogdan Borusewicz, zaangażowany w inicjatywę do momentu aresztowania w 1986. IV 1982 skontaktował się ze Zbigniewem Romaszewskim i poprosił go o wypożyczenie nadajnika, po który do stolicy udał się Józef Kaczkowski, a nast. sam przygotował całą emisję. Pierwsza audycja sprowadzona z Warszawy nadana na falach UKF 30 IV 1982 z dachu sopockiego bloku przy ul. Tatrzańskiej 11 o godz. 20.00. Słysząc ją było w Sopocie, Oliwie, na Przymorzu i Wrzeszczu. Pierwszy 8-minutowy program słyszalny w całym Trójmieście RSG nadało 8 VI 1982 o godz. 21.00 (apel o przeprowadzenie 16 VI 15-minutowego strajku, informacje o represjach w Trójmieście i wiadomości z warszawskiego Radia „Solidarność”).

Sprowadzono skonstruowany przez działaczy z Poznania mały nadajnik radiowy i rozpoczęto ich produkcję w Gdańsku, za co odpowiadał m.in. Tadeusz Pławiński, a po jego aresztowaniu 2 XI 1982 Andrzej Gajewski. VI 1982 rozgłośnia dysponowała już ok. 10 nadajnikami, a przez cały okres jej istnienia wyprodukowano ich ok. 70 i dodatkowo ok. 20 na fonię telewizyjną. Kolportowane w kraju, a w 1989 też na Litwie. Autorami pierwszych 2 audycji Andrzej i Barbara Erecińscy (wybrali *Mury* J. Kaczmarek na sygnał radia). Przez Macieja Łopińskiego nagrania dotarły do B. Borusewicza, a ten je powielał i organizował emisję. Zajmował się poszukiwaniem współpracowników, a oni z kolei organizowali kolejnych (m.in. Wojciecha Falkowskiego, Mirosławę Zgirska, Jerzego Zająca, braci Krzysztofa i Ryszarda Puszów).

V 1982 zaproponowano kierowanie radiem Marianowi Terleckiemu. Ten włączył do zespołu Piotra Jagielskiego, Wojciecha Nowickiego i Macieja Pawlaka, a w charakterze

przede wszystkim lektorów Tomasza Kolińskiego (był nim do 1989), Hanne Krakowską (późn. Terlecką). Po ujawnieniu się Terleckiego latem 1983 redaktor nacz. Wojciech Nowicki nagrywał i kopiował audycje, przekazywał je Borusewiczowi i Pawlakowi, a ci dalej nadającym. Ostatnim szefem RSG od poł. 1984 był Maciej Pawlak, który ze względów bezpieczeństwa zrezygnował z poprzednich kontaktów i ekip oraz przejął organizowanie całości przedsięwzięcia przy pomocy P. Jagielskiego (ws. sprzętu) i B. Borusewicza (nadal szukał ludzi do nadawania, dostarczał informacje, rozprowadzał audycje). Centrala RSG znajdowała się przy ul. Wileńskiej w mieszkaniu Maryli Szreder, a potem u Krystyny Romanowskiej, która stała się lektorką radia. Ważną postacią był Józef Kaczkowski, który VII 1983 – XII 1986 nadał ok. 40 audycji, a spoza redakcji Bogdan Olszewski, autor 20 nagrań.

Najważniejszym elementem działalności RSG było nagrywanie audycji o długości między 7 a 9, rzadziej do 11 minut (w celu uniknięcia namierzenia przez SB), które starano się emitować na falach UKF raz w tygodniu we wtorki wieczorem, a od 1984 każdego 15. dnia miesiąca. Informowano o bieżących wydarzeniach, działalności struktur podziemnych (RKK i TKK), mobilizowano i wzywano do podjęcia działań, podawano wiadomości o represjonowanych. W audycjach pojawiały się też głosy liderów podziemnej „S” (A. Halla, B. Borusewicza, B. Lisa). Radio zwiększało swoją aktywność zazwyczaj przed, w trakcie lub po przeprowadzonych w regionie akcjach, manifestacjach, protestach (np. w czasie strajków po delegalizacji „S” oraz z V i VIII 1988 nadawano codziennie z terenu stoczni i wieży kościoła św. Brygidy). Kilka razy przerywano lub czasowo zawieszano audycje, np. po aresztowaniu Pławińskiego na ponad 3 mies. czy z powodu konserwacji sprzętu między IX i X 1983 a I i IV 1984. Ponadto zespół przygotowywał „Informacyjny Magazyn Dźwiękowy »Solidarność«”, który składał się z wiadomości i publicystyki nt. sytuacji w regionie gdańskim oraz dokumentował stan wojenny (np. protesty rocznicowe). Na kasetach magnetofonowych ukazało się ok. 20 audycji przeciętnie trwających godzinę, które były rozprowadzane w nakł. kilkudziesięciu egz.

Nadawanie RSG poprzedzały akcje ulotkowe, ogłoszenia oraz

informacje w prasie podziemnej. W sumie w przedsięwzięcie zaangażowanych kilkaset osób, a audycje nadawano z kilkuset miejsc – przede wszystkim z mieszkań w blokach, z klatek schodowych, dachów i na dworze przy użyciu większej liczby mniejszych nadajników, w sumie od kilku do kilkunastu miejscach naraz, także w Kościerzynie, Pucku, Rumii i Tczewie. Nigdy nie udało się namierzyć nadających.

Po aresztowaniu B. Borusewicza (9 I 1986) przecięto jego kontakty, pojawiły się trudności ze sprzętem i znalezieniem współpracowników. Ze względu na zbyt małą liczbę nadajników 15 XII 1986 nadano ostatnią audycję na falach UKF i postanowiono nadawać wyłącznie na fonii w telewizji (pracownicy MORS-a próbowali tego niezależnie od RSG już w 1983, ale ich nadajniki miały zbyt mały zasięg, a 7 IV 1984 nadano pierwszą audycję na fonii telewizji o godz. 21.45). 1983–1989 nadano 164 audycje, a emisji ok. 2500 o długości od 4 do 7 minut, zazwyczaj w porze „Dziennika Telewizyjnego” lub „Panoramy”.

RSG emitowało również audycje uliczne, tzw. gadały, które polegały na umieszczeniu sprzętu odtwarzającego z audycją, głośników, zegara czasowego np. na dachu budynku czy drzewach i podłączeniu go do zasilania lub baterii. O określonej godzinie rozpoczynała się emisja. Przygotowano 7 nagrań, które trwały od 10 do 30 minut, i wyemitowano je ok. 20 razy. Ostatnią audycję [Radio „Solidarność”](#) Gdańsk nadało w trakcie obrad Okrągłego Stołu. W sumie przygotowano ok. 190 audycji i ok. 3500 emisji.

Konrad Knoch

[Gdańsk](#), [Region Gdańsk](#)

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

[Zgłoś błąd](#)